

Прибуток як основний фінансовий результат діяльності підприємства

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Визначено сутність понять «прибуток», «фінансовий результат», та розглянуто умови збільшення прибутку.

Ключові слова: прибуток, фінансовий результат, аналітичне дослідження, факторний аналіз.

Abstract

The essence of such concepts as “profit”, “financial result” is determined, and the factors of profit increase are considered.

Keywords: profit, financial result, analytical research, factor analysis.

Вступ

Прибуток є основним чинником, який впливає на можливість багатьох програм діяльності підприємства, пов'язаних із розширенням потужностей, підвищенням якості продукції, та зростанням конкурентоспроможності. Саме за фінансовими результатами його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства формується прибуток.

Використання прибутку на розширення виробництва відображає важливість його ролі як фінансового ресурсу.

Широке коло цієї проблематики розглянуто в працях таких науковців: Б. М. Литвин, М. В. Стельмах, Г.І. Андрєєва, В.А. Андрєєва, Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц, Іщенко Н.А.

Метою роботи є аналіз прибутку як основного фінансово результату діяльності підприємства.

Результати дослідження

Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом чистих активів, основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також отриманий в результаті надзвичайних подій. Величина прибутку, рівень рентабельності залежить від виробничої, постачальницької, маркетингової, збутової, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. У практичній діяльності використовуються такі показники фінансових результатів:

- доходи від реалізації продукції;
- доходи від інших операцій;
- доходи від надзвичайних операцій;
- прибуток на одиницю продукції;
- прибуток від реалізації продукції;
- прибуток від операційної діяльності;
- прибуток від звичайної діяльності;
- прибуток від надзвичайних подій;
- оподаткований прибуток;
- чистий прибуток.

Існують ще інші види прибутків:

- прибуток від реалізації цінних паперів;
- неоподаткований (пільговий) прибуток;
- нерозподілений прибуток.

Функціонування будь-якого підприємства, незалежно від видів його діяльності та форм власності, в умовах ринку визначається його здатністю створювати необхідну суму доходу або прибутку. У зв'язку з цим, прибуток займає одне із важливих місць у системі комплексного економічного аналізу, оскільки на його основі оцінюється ступінь досягнення кінцевої мети діяльності підприємства [1].

У процесі аналітичного дослідження необхідно оцінити виконання плану за величиною прибутку, який у ринкових умовах має не директивний, а прогнозний характер на найближчу перспективу. Такий план враховує реальні можливості підприємства отримувати прибутки, а отже, є інструментом перспективного аналізу. Контроль за виконанням плану необхідно здійснювати до та під час здійснення операцій. Це вимагає налагодженої системи прогнозування обсягів реалізації, витрат тощо. Після оцінки динаміки фінансових результатів необхідно провести аналіз їх структури. Але перед цим доцільно проаналізувати структуру доходів і витрат, понесених для отримання цих доходів, адже у ході їх порівняння й визначаються фінансові результати. Аналіз структури та динаміки доходів і витрат свідчить про доцільність здійснених витрат у порівнянні з отриманими доходами. Поряд з витратами аналізується також структура вирахувань з доходу (непрямі податки, знижки тощо) [2].

В процесі проведення фінансового аналізу важливо не стільки констатувати про зростання (скорочення) досліджуваного показника, скільки оцінити, які фактори і якою мірою вплинули на ці зміни. Для оцінки відхилення прибутку у звітному періоді у порівнянні з попереднім рекомендується використати такі фактори(чинники):

- зміна обсягу продукції;
- зміна структури виготовленої продукції;
- зміна собівартості продукції;
- зміна цін на продукцію [3].

За результатами факторного аналізу можна оцінити якість прибутку. Якість прибутку від основної діяльності вважається високою, якщо її збільшення зумовлене зростанням обсягу продажів, зниженням собівартості продукції. Низька якість прибутку характеризується зростанням обсягів реалізації за рахунок росту цін на продукцію без збільшення фізичного обсягу продажів і зниження витрат на гривню продукції. Отже, збільшення прибутку можливе за рахунок:

- нарощення обсягів виробництва і реалізації товарів;
- здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників;
- зменшення витрат на виробництво продукції;
- кваліфікованого здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни;
- грамотної побудови договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями;
- покращення системи маркетингу на підприємстві, тобто виробляти тільки те, що безумовно буде купуватися, тому потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною;
- удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва;
- організації виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки;
- постійного проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів[4].

Висновки

Прибуток виражає суму на яку доходи перевищують витрати та являється одним з основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства та формування фондів грошових коштів підприємства. Підкреслимо, що на операційну діяльність використовується близько 95% прибутку. Саме здатність створювати необхідну суму доходу або прибутку визначає рівень функціонування підприємства в умовах ринку.

Отже, прибуток займає важливе місце у структурі фінансових результатів та її аналізі, адже ступінь досягнення кінцевої мети діяльності підприємства буде оцінюватись на її основі. Також ми розглянули різні можливості збільшення прибутку, завдяки яким підприємство матиме можливість ефективно розвиватись та його рентабельність зростатиме.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах — К.: «ХайТек Прес», 2008. - 336 с.
2. Андреева Г.І. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник / Автори і уклад. Г.І. Андреева, В.А. Андреева. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. - 353 с.
3. Грабовецький Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. – Вінниця : ВНТУ, 2011. - 281 с.
4. Іщенко Н.А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/33.pdf

Принь Ірина-Маргарита Олександрівна – студентка групи МОЗ-13, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: iritka96@mai.ru

Науковий керівник: **Наталія Петрівна Карачина** – доктор економічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: karachyna.n@gmail.com

Iryna-Margaryta O. Pryn – student, Faculty of Management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: iritka96@mai.ru

Supervisor: **Karachyna Natalija P.** – Dr. Sc. (Economic), Professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: karachyna.n@gmail.com